

НАУЧНО-НАСТАВНОМ ВИЈЕЋУ

27.02

000 P 008

ЕКОНОМСКОГ ФАКУЛТЕТА

УНИВЕРЗИТЕТА У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ

Одлуком Сената Универзитета у Источном Сарајеву број: 12-II-04/08 од 07.02.2008. године, а на приједлог Научно-наставног вијећа Економског факултета у Источном Сарајеву, одређени смо за чланове Комисије за писање извјештаја за **избор наставника у звање редовног професора за научну област Рачуноводство на Економском факултету у Источном Сарајеву.**

На расписани Конкурс, објављен у дневном листу Глас Српске дана 24.12.2007. године, јавио се један кандидат, др Радомир Божић, ванредни професор Економског факултета у Источном Сарајеву.

Комисија је прегледала достављену пријаву и констатовала да је кандидат доставио конкурсом захтијевању документацију, те да је пријава на Конкурс формално-правно исправна и потпуна. На основу приложеног и прегледаног конкурсног материјала подносимо Научно-наставном вијећу Економског факултета у Источном Сарајеву ради разматрања и даљег поступка, у складу са Законом о високом образовању Републике Српске и Статутом Универзитета у Источном Сарајеву, сљедећи

ИЗВЈЕШТАЈ

1. Биографски подаци о кандидату

Кандидат др Радомир Божић је рођен 09.06.1960. године у Оловским Лукама, општина Олово. Основну школу и гимназију је завршио у Олову са одличним успјехом уз највише средњошколско признање (Златна значка „Огњен Прица“). Економски факултет је завршио у Сарајеву јуна 1983. године са просјечном оцјеном 9,8 а за постигнути успјех у току студија добио је Златну значку „Хасан Бркић“ (највише студенско признање у

бившој СР БиХ). У току студија, у периоду 1981.-1983. године, је обављао дужност студента-продекана. Поводом 35-то годишњице Економског факултета у Сарајеву 1987. године проглашен је за једног од пет најуспјешнијих студената у току дотадашњег постојања тог факултета те му је додијељена Бронзана плакета са дипломом.

Постдипломске студије - смјер Економска информатика - завршио је на Економском факултету у Сарајеву са просјечном оцјеном 9,8. Магистарску тезу под насловом „*Високе технологије, структурне промјене и развој привредних субјеката*“ одбранио је јуна 1989. године на истом факултету код ментора проф. др Бранка Ђерића.

Докторску дисертацију под насловом „*Финансирање предузећа и финансијско тржиште*“ кандидат је одбранио јуна 1996. године на Економском факултету Универзитета у Приштини код ментора проф. др Милоша Симића.

Поводом годишњице Економског факултета у Српском Сарајеву 2002. године, др Божић је добио Сребрну плакету овог факултета.

Послије завршетка основних студија кандидат је краће вријеме радио у привреди, а од јануара 1984. године у Институту за организацију и економику у Сарајеву, прво као асистент, а затим као стручни сарадник. Као спољни сарадник Економског факултета у Сарајеву је изводио вјежбе из предмета Рачуноводство на Војној академији у Сарајеву - Финансијски смјер - током школске 1985./1986. године. Од половине 1992. до априла 1994. године је био финансијски директор ДП „Везионица“ Зворник.

Маја 1994. године кандидат је изабран за асистента на Економском факултету у Приштини на предмету Финансије, а крајем 1996. године, након одбрањене докторске дисертације, је на истом факултету биран у звање **доцента** на предмету *Банкарство*.

Од школске 1996./1997. године др Божић је ангажован на Економском факултету у Српском Сарајеву у звању доцента на предмету *Анализа биланса*. Од јуна 1999. године, након измијештања Економског факултета Универзитета у Приштини са територије Косова и Метохије, је у сталном радном односу на Економском факултету у тада Српском Сарајеву.

Одлуком Вијећа Универзитета у Српском Сарајеву од 24.12.1999. године је дата сагласност на Одлуку Вијећа Економског факултета Универзитета у Српском Сарајеву на (ре)избор др Божића у звање доцента за научну област *Финансијски менаџмент, институције и тржишта* на Економском факултету у Српском Сарајеву.

У звање **ванредног професора** за предмет *Анализа и ревизија пословања* др Божић је биран на основу Одлуке Вијећа Економског факултета у Српском Сарајеву од 29.01.2002. године и Одлуке Вијећа Универзитета у Српском Сарајеву о сагласности на избор у ово звање од **16.03.2002. године**.

Од школске 2003./2004. године професор Божић изводи наставу на предметима: (1) *Анализа и ревизија пословања* и (2) *Финансијске институције и тржишта*, на редовном студију Економског факултета на Палама и на наставној линији овог Факултета у Бијељини. Од школске 2007./2008. године је ангажован на предмету *Рачуноводство* на редовном студију на Палама и на наставној линији овог Факултета у Бијељини

Од школске 2005./2006. године, на основу Споразума Економског факултета у Бања Луци и Источном Сарајеву, професор Божић је ангажован на предмету *Корпоративно финансијско извјештавање* на редовном студију на Економском факултету у Бања Луци.

Професор Божић је шеф Катедре за пословне финансије и рачуноводство на Економском факултету у Источном Сарајеву, а у периоду 1999.-2001. година је био продекан овог Факултета.

На *постдипломским магистарским студијама* - смјерови: (1) Пословне финансије и банкарство, (2) Менаџмент, (3) Рачуноводство и ревизија, (4) Осигурање, (5) Банкарство, (6) Управљање локалним развојем и (7) Макроменаџмент на Економском факултету у Источном Сарајеву, професор Божић је носилац предмета: Осигурање и пословни ризици, Бизнис и заштита од пословних ризика, Анализа биланса, Ревизија у осигурању, Ревизија, Финансирање локалног развоја, Финансијско извјештавање и ревизија, Ревизија јавног сектора, Финансијске институције и тржишта.

Од маја 2000. до краја 2001. године др Божић је био члан првог сазива Комисије за хартије од вриједности Републике Српске. Ангажован је као предавач на курсевима за припрему кандидата за полагање испита за овлашћене учеснике на тржишту капитала у Републици Српској (брокери, инвестициони менаџери и инвестициони савјетници).

Професор Божић је тренутно члан Савјета за науку у Министарству за науку и технологију Републике Српске. Предсједник је Комисије за котацију Бањалучке берзе. Од средине 2007. године је члан радне групе Владе Републике Српске за реформу система пензионо-инвалидског осигурања у Републици Српској.

Професор Божић је носилац звања овлашћени ревизор додијељеног од стране Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске, као овлаштене професионалне асоцијације чланице IFAC-а, ангажован је и као предавач на семинарима за обуку рачуновођа и ревизора у Републици Српској у функцији оспособљавања за стицање одговарајућих професионалних звања из предмета: Финансијско извјештавање 2, Ревизија и системи интерне контроле, Напредно финансијско извјештавање и Напредна ревизија. Поред наведеног, професор Божић је био предавач на програмима континуиране едукације за рачуновође у Републици Српској на тему примјене Међународних рачуноводствених стандарда и Међународних стандарда финансијског извјештавања, који се у БиХ и њеним ентитетима, на основу одговарајућих закона о рачуноводству, примјењују од 2006. године. Професор Божић је и члан Комисије за рачуноводство и ревизију БиХ.

Поред наведеног, професор Божић је члан Сената Универзитета у Источном Сарајеву испред Економског факултета Источно Сарајево – Пале.

Током досадашњег ангажовања на постдипломским студијама на Економском факултету у Источном Сарајеву професор Божић је био ментор за израду 5 магистарских радова, члан Комисије за одбрану у 5, а предсједник Комисије за одбрану у 3 магистарска рада на Економском факултету у Источном Сарајеву, те члан двије Комисије за одбрану магистарских радова на Економском факултету у Бања Луци.

Из наведеног се може закључити да научне области којима се кандидат др Божић бавио обухватају финансијску економију и рачуноводство, за коју је и расписан конкурс за избор наставника у звање редовног професора на Економском факултету у Источном Сарајеву.

2. Научно-истраживачки рад кандидата

I - Научно-истраживачки пројекти

У току досадашњег радног вијека на Институту за организацију и економику у Сарајеву, на Економском факултету и Економском институту у Сарајеву, затим на Економском факултету и Институту за економска истраживања у Приштини, те Економском факултету и Институту Економског факултета у Источном Сарајеву, као члан, координатор или руководилац тима, др Радомир Божић је учествовао у изради већег броја научно-истраживачких пројеката од којих наводимо само неке:

- (1) Пројекти унапређења организације и пословања већег броја предузећа (Трудбеник Добој, Глиница Мостар, Фамос Сарајево, РМК Зеница, Водопривреда БиХ и многи други);
- (2) Пројекти економско-финансијске експертизе за низ предузећа (Глама Гламоч, Картонажа Цазин, Агрокомерц Велика Кладуша, Фероникл Глоговац, Панорама Приштина и други);
- (3) Пројекти организационо-својинске трансформације и процјене вриједности низа предузећа (Фабрика дувана Сарајево, ЖГП Сарајево, Лутрија БиХ, Цоца-Цола Липљан, Караорман Скопље, Хидросистем Ибар-Лепенац Приштина, Југотерм Гњилане, Балкан-белт Сува Река, Космет пут Косовска Митровица, Елан Призрен, АМК КиМ Приштина, Блчанка Блаце, Градинг Приштина, Стандард Исток, Магистрала Приштина и др.);
- (4) Пројекти истраживања тржишта низа производа (бицикли, кондиторска индустрија, намјештај и многи други);
- (5) Дугорочни програм технолошког развоја БиХ;
- (6) Дугорочни програм развоја средњег образовања и васпитања у БиХ до 2000. године;
- (7) Преструктурирање привреде у зони Сарајево - Шамац помоћу малих и средњих предузећа;
- (8) Методолошки приступ и приручник за израду дугорочног програма - стратегије развоја општине;
- (9) Израда већег броја инвестиционих програма и програма развоја појединих предузећа и општина;

- (10) Пројекти за СИЗ науке БиХ „Управљање високим технологијама и технолошки развој“ и „Размјештај функција и ниво искоришћености научно-технолошког потенцијала БиХ“;
- (11) Привредни систем и економска политика Србије, координатор Економски институт Београд, - пројект је финансирало Министарство за науку и технологију Републике Србије,
- (12) Приватизациони програми за већи број предузећа у Републици Српској током 1999. године (Алпро Власеница, Јадар Зворник, Фероелектро Српско Сарајево, Дринатранс Зворник, Радник Власеница, Нови извор Зворник, Житопромет Зворник, Везионица Зворник и др.)
- (13) Организација Савјета Министара БиХ, август - септембар 2000.
- (14) Управљачко рачуноводство у Алпро АД Власеница, децембар 2001.
- (15) Испитивање модела финансирања изградње хидроенергетских објеката у Републици Српској са посебним освртом на тендерску документацију ХЕ Бук Бијела-Србиње, Институт Економског факултета у Српском Сарајеву, новембар 2002.
- (16) Ревитализација индустријске производње и рјешавање проблема незапослености у Републици Српској, Институт Економског факултета у Српском Сарајеву, 2002.
- (17) Елаборат о статусу ХЕ Месићи и ХЕ Богатићи у склопу реструктурирања ЗДП Електродистрибуција Пале, везано за провођење Акционог плана Електропривреде Републике Српске за реструктурирање електро-енергетског сектора у БиХ, Институт Економског факултета у Српском Сарајеву, октобар 2003.
- (18) Управљање финансијама Универзитета, у оквиру пројекта: План институционалног развоја Универзитета у Српском Сарајеву, финансираног од стране Свјетске банке, 2004.
- (19) Ресурсни потенцијал привредног раста Републике Српске, редактори: Бранко Ђерић и Ново Плакаловић, аутор дијела: Предузеће и његово финансијско окружење као развојни ресурс, Економски факултет Источно Сарајево и Завод за уџбенике и наставна средства Републике Српске 2005.

II - Објављени радови до избора у звање доцента на Економском факултету у Приштини

До избора у звање доцента на Економском факултету у Приштини, кандидат др Радомир Божић је објавио следеће радове - реферате на научним скуповима и савјетовањима и чланке у научно-стручним часописима:

- (1) Концепција и политика развоја у новим условима - Неум, јануара 1991. године - тема: Припрема и доношење развојних докумената - стратегије развоја општине за период од 1991. до 1995. године;
- (2) Савјетовање на тему: Економски аспекти изградње информационих система, Неум, јуна 1990. прилог „Високе технологије и управљање развојем привредних субјеката“;
- (3) Високе технологије и структурне промјене на макро нивоу, Економски гласник, Сарајево 3-4/91;
- (4) Становништво, привредни развој и етнички конфликти, реферат на Научном скупу - Становништво СРЈ на почетку 90-их са посебним освртом на Косово и Метохију, Приштина, марта 1995. године;
- (5) Управљање технолошким развојем као основа управљања привредним развојем у савременим условима, Економика, Ниш, 6/94;
- (6) Процена вредности предузећа као фактор превазилажења кризе у пословању, Зборник радова - Актуелни проблеми опоравка привреде, Правни факултет Приштина и Савез економиста Косова и Метохије, Приштина, 1995.;
- (7) Специфичности инвестиционог менаџмента у предузећу, SimOrg 96 - V међународни симпозијум „Менаџмент и развој предузећа“ - ФОН Београд, Врњачка Бања, јуни 1996.;
- (8) Инвестирање у хартије од вредности, ЈУ-SYM-OP-IS 96, Економски факултет Београд, Златибор, октобар 1996.;

III -(A) Објављени радови након избора у звање доцента на Економском факултету у Приштини

Након избора у звање доцента на Економском факултету у Приштини кандидат др Радомир Божић је објавио следеће радове - реферате на научним скуповима и савјетовањима, чланке у научно-стручним часописима и монографије:

- (1) Коредаторство Зборника радова са Научног скупа „Финансијски и банкарски менаџмент у савременим условима привређивања“, Економски факултет и Институт за економска истраживања Приштина, Брезовица, новембар 1997.;
- (2) Неки аспекти заштите од ризика на финансијском тржишту, Зборник радова са Научног скупа „Финансијски и банкарски менаџмент у савременим условима привређивања“, Економски факултет и Институт за економска истраживања Приштина, Брезовица, новембар 1997.;
- (3) Тржиште капитала и финансирање предузећа, Зборник радова Економског факултета у Приштини, 1997.;
- (4) Пословни и финансијски ризик и дејство leverage-а, Научни скуп УПИТ 97, Економски факултет Приштина, 1997.;
- (5) Финансијско тржиште и цена капитала, Економика, Ниш, 1-3/98;
- (6) Финансирање предузећа и финансијско тржиште, монографија - допуњена и дорађена докторска дисертација, Институт за економска истраживања Приштина, 1998.;
- (7) Предузетништво за нови вијек, монографија, коаутор (поглавље о бизнис плану) са др Радојицом Јојићем, Институт за економска истраживања Приштина, 1998.;
- (8) Тржиште капитала и својинска трансформација, Финансије, Београд, бр. 9-10/98;
- (9) Банкарски менаџмент као узрок и фактор превазилажења кризе у пословању банака, Финансије, Београд, бр. 3-4/99;

III -(Б) Објављени радови након (ре)избора у звање доцента на Економском факултету у Српском Сарајеву

Након (ре)избора у звање доцента на Економском факултету у Српском Сарајеву кандидат др Радомир Божић је објавио следеће радове - реферате на научним скуповима и савјетовањима, чланке у научно-стручним часописима и монографије:

- (1) Банкарске кризе и реструктурирање банака, монографија, Економски факултет Српско Сарајево, 1999.
- (2) Бизнис план, Зборник радова Економског факултета у Српском Сарајеву за школску 1998./1999,
- (3) Неки аспекти стратешког приступа у управљању банкама, Зборник радова са округлог стола на тему: Трендови у маркетинг стратегији пословних банака, Семберска банка, Бијељина, 1999,

- (4) Неки аспекти реструктурирања банака - како до успјешног банкарства, Зборник радова југословенских економиста - Стратегија обнове и укључивање предузећа у светску привреду, Копаоник, март 2000, Тематски број часописа Економист бр. 1-2/2000,
- (5) Поуке и искуства реструктурирања банака у земљама у транзицији, Финансије, Београд, бр. 1-2/2000,
- (6) Неки аспекти процјене вриједности предузећа, Пословни информатор, Бијељина, бр 4 и 5/2000,
- (7) Биланс токова готовине, Зборник радова са IV Симпозијума Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске „Рачуноводство и финансије у транзицији“, Бања Врућица - Теслић, октобар 2000.
- (8) Нека искуства приватизације банака у земљама у транзицији, Зборник радова са округлог стола на тему Актуелна питања приватизације банака, Семберска банка, Бијељина, 2001.
- (9) Основе тржишта капитала и перспективе развоја тржишта капитала код нас, Зборник радова Економског факултета у Српском Сарајеву за шк. 2000.-2002.
- (10) Стечај предузећа - рачуноводствени и билансни аспекти, Зборник радова са V Симпозијума Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске „Рачуноводство, финансије и ревизија у савременим условима“, Бања Врућица - Теслић, септембар 2001.
- (11) Анализа пословања банака, Финансије, Београд, бр. 9-10/2001,

IV - Објављени радови након избора у звање ванредног професора на Економском факултету у Српском Сарајеву (релевантни за Конкурс за избор у звање редовног професора)

Након избора у звање ванредног професора на Економском факултету у Српском Сарајеву др Божић је објавио сљедеће радове - уџбенике, монографије, реферате на научним скуповима, савјетовањима и конференцијама, чланке у научно-стручним часописима (наведено хронолошки):

- (1) *Управљање портфолијом хартија од вриједности*, Зборник радова са VI Симпозијума Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске „Рачуноводство и финансије у процесу реструктурирања предузећа и банака“, Бања Врућица - Теслић, септембар 2002,

- (2) *Цијена капитала предузећа као инвестициони критеријум*, Јубиларни зборник радова Економског факултета у Српском Сарајеву, 2002.
- (3) *Регулаторна и надзорна функција у примјени стандарда корпоративног управљања*, Зборник радова са семинара „Права дионичара и одговорности одбора привредних друштава/предузећа“, одржаног у Дубровнику децембра 2002, Ревикон Сарајево, децембар 2002,
- (4) *Инвестирање у хартије од вриједности и перспективе развоја финансијског тржишта у транзиционим економијама*, Acta Economica, часопис Економског факултета Бања Лука бр. 2/2003,
- (5) *Методe финансијског санирања предузећа*, Зборник радова са VII Симпозијума/конгреса Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске „Финансије и рачуноводство у кризном амбијенту“, Бања Врућица - Теслић, септембар 2003.
- (6) *Анализа и оцјена имовинског положаја у контексту оцјене бонитета предузећа*, Финрар, Бања Лука, бр. 9/10 2003.
- (7) *Значај информација о власничкој структури, тржиште корпоративне контроле и заштита акционара*, Зборник радова са семинара „Финансијске и нефинансијске информације: основ анализе у функцији инвестирања и њихова улога у заштити дионичара“, одржаног у Дубровнику децембра 2003, Ревикон Сарајево, децембар 2003.
- (8) *Анализа и оцјена финансијског положаја у контексту оцјене бонитета предузећа*, Финрар, Бања Лука, бр. 2/2004.
- (9) *Нефинансијске информације у контексту финансијског извјештавања*, Финрар, Бања Лука, бр. 5/2004.
- (10) *Утицај ефеката приватизације на стање и опоравак привреде Републике Српске*, Зборник радова са VIII конгреса Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске „Рачуноводство, ревизија и финансије у функцији опоравка привреде Републике Српске“, Бања Врућица - Теслић, септембар 2004.
- (11) *Еко ефикасност у контексту извјештавања о пословању предузећа*, Финрар, Бања Лука, бр. 10/2004.
- (12) *Утицај ПДВ-а на финансијски положај предузећа*, Зборник радова са IX конгреса Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске „Финансијско-Рачуноводствена професија у реформи пореског система (увођење пореза на додату вриједност)“, Бања Врућица - Теслић, септембар 2005.

- (13) *Актуелни регулаторни оквир ревизије и сродних услуга*, Финрар, Бања Лука, бр. 10/2005.
- (14) *Ревизија финансијских извјештаја - водич кроз практичну ревизију*, коаутор уџбеника, Савез рачуновођа и ревизора Републике Српске, Економски факултет Источно Сарајево и Економски факултет Бања Лука, 2005.
- (15) *SARM – Модел равнотеже на тржишту капитала*, Зборник радова Економског факултета у Источном Сарајеву, 2006.
- (16) *Регулаторни оквир пословних комбинација*, Финрар, Бања Лука, бр. 2/2006.
- (17) *Зарада по акцији*, Финрар, Бања Лука, бр. 3/2006.
- (18) *Финансијско извјештавање о заједничким улагањима*, Финрар, Бања Лука, бр. 5/2006.
- (19) *Модерација панела 3 на Првој међународној конференцији Бањалучке берзе на тему: Институционални инвеститори на тржишту капитала, те реферат на тему: Стање и перспективе реформе пензионог система у Републици Српској*, Књига презентација са Прве међународне конференције бањалучке Берзе, Бања Врућица – Теслић, мај 2006.
- (20) *Контрола квалитета ревизије као фактор повјерења у извјештаје независне ревизије финансијских извјештаја*, Зборник радова са I симпозијума „Корпоративно управљање у функцији стварања стабилнијег пословног амбијента“, Бања Врућица - Теслић, јуни 2006.
- (21) *Рачуноводствени третман улагања у придружена предузећа*, Финрар, Бања Лука, бр. 7/2006.
- (22) *Неке специфичности ревизије финансијских извјештаја банака*, Финрар, Бања Лука, бр. 11/2006.
- (23) *Фер вриједност у контексту извјештавања према МСФИ*, Зборник радова са X конгреса Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске „Хармонизација регулаторног оквира у области рачуноводства, ревизије и финансија - пут у европске интеграције“, Бања Врућица - Теслић, септембар 2006.
- (24) *Мјесто и улога одбора за ревизију у процесима корпоративног управљања*, Зборник радова са II симпозијума „Корпоративно управљање као детерминанта конкурентске способности предузећа“, Бања Врућица - Теслић, јуни 2007.
- (25) *Ревизија фер вриједности у контексту ревизије финансијских извјештаја сачињених према МСФИ*, Зборник радова са XI конгреса Савеза рачуновођа и

ревизора Републике Српске „Мјесто и улога рачуноводства, ревизије и финансија у новом корпоративном окружењу“, Бања Врућица - Теслић, септембар 2007.

(26) *Ревизија финансијских извјештаја - водич кроз практичну ревизију*, коаутор уџбеника, друго, измијењено и допуњено издање, Савез рачуновођа и ревизора Републике Српске, Економски факултет Источно Сарајево и Економски факултет Бања Лука, 2007.

(27) *Економија Републике Српске*, монографија - редактори Бранко Ђерић и Александар Стојановић, аутор дијелова: Финансијски ресурси и систем, Пензионо осигурање и заштита, Систем социјалне помоћи (у штампи).

(28) *Вредновање перформанси портфолија*, Зборник радова Економског факултета у Источном Сарајеву, (у штампи).

Поред наведеног, професор Божић је био један од рецензенаата сљедећих релевантних радова за рачуноводствену теорију и праксу:

(1) *Ревизија - теорија и пракса*, IV издање уџбеника, Мирко Андрић и др., Суботица 2004.

(2) *Међународни Стандарди Финансијског Извјештавања (МСФИ)*, превод Савез рачуновођа и ревизора Републике Српске, Бања Лука 2006.

*

*

*

Презентована листа досадашњих радова др Радомира Божића указује на успјешну и плодну научно-истраживачку активност и потврђује већ изнесену оцјену да она, поред финансијске економије, укључује и **научну област рачуноводство** за коју је Економски факултет у Источном Сарајеву и расписао конкурс за избор наставника у звање редовног професора.

У складу са уобичајеном универзитетском праксом да се за избор у више звање узимају у обзир радови након избора у претходно звање, у случају др Радомира Божића, као кандидата за избор у звање редовног професора, релевантни су радови након његовог избора у звање ванредног професора. У наставку ћемо дати кратки приказ радова објављених након избора кандидата др Божића у звање ванредног професора почетком 2002. године, слиједећи хронолошки приступ као и у претходно наведеној листи радова.

У раду под називом *«Управљање портфолиом хартија од вриједности»* презентованом на 6. симпозијуму Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске, који је одржан септембра 2002. године, и објављеном у Зборнику радова са овог симпозијума (стр. 84.-109.), др Божић указује на основе инвестирања у хартије од вриједности, а посебно на суштину портфолио инвестирања. Рад елаборира начин мјерења приноса и ризика портфолија и утврђивања ефикасног сета на основу Markowitz-евог и индексних модела. Посебно се елаборирају избор оптималног портфолија и мјерење његових перформанси, односно ефикасност портфолио менаџмента. На крају рада се указује на ограничења и перспективе портфолио менаџмента код нас.

У раду *«Цијена капитала предузећа као инвестициони критеријум»*, објављеном у Јубиларном зборнику радова Економског факултета у Српском Сарајеву, 2002. (стр. 207.-250), се указује на појам и суштину цијене капитала предузећа који потиче из различитих извора, како трајних (сопствених), тако и дуговних (позајмљених), без обзира да ли се она огледа у реалним или опортунитетним трошковима. Кандидат др Божић елаборира методе и приступе утврђивања просјечне пондерисане цијене капитала предузећа (WACC). У раду се посебно елаборира значај и улога цијене капитала предузећа као инвестиционог критеријума у процесу вредновања инвестиционих пројеката и доношења инвестиционе одлуке. При томе се WACC примјењује, или као захтијевана минимална стопа приноса којом се, као са елиминационим критеријумом, упоређује прорачуната IRR пројекта. На крају се указује на нека отворена питања и проблеме утврђивања цијене капитала у земљама у транзицији.

Рад под насловом *„Регулаторна и надзорна функција у примјени принципа корпоративног управљања“* је презентован на семинару *„Права дионичара и одговорности одбора привредних друштава/предузећа“*, који је одржан у Дубровнику децембра 2002. године и објављен у Зборнику радова са овог семинара (стр. 163.-174.). У раду се полази од тезе да успјешно пословање предузећа организованих као корпорације (компаније или АД), поред општих фактора који утичу и на сва друга предузећа, у великој мјери зависи и од начина на који је институционално успостављен и, посебно, како се у пракси реализује концепт корпоративног управљања. Др Божић је у овом раду изложио резултате својих истраживања у вези са институционализованим моделом и достигнућим стањем у домену регулаторне и надзорне функције у примјени принципа корпоративног управљања у Републици Српској, у почетном периоду корпоратизације привреде, након

проведене ваучерске приватизације. Његова истраживања су била фокусирана на (1) права акционара и (2) равноправан третман акционара у склопу OECD Принципа корпоративног управљања.

У раду под насловом „*Инвестирање у хартије од вриједности и перспективе развоја финансијског тржишта у транзиционим економијама*“, који је објављен у часопису Економског факултета у Бања Луци Acta Economica бр. 2/2003 (стр.89.-99.), др Божић указује на растући тренд инвестирања у финансијске активе или хартије од вриједности, наглашавајући да су предуслови за то одговарајућа понуда ХОВ, развијено финансијско тржиште и мотивација инвеститора да свој капитал уложи на овај начин. Након елаборације карактеристика и основа инвестирања у ХОВ, у раду се указује на нужност, ограничења и перспективе развоја финансијског тржишта и инвестирања у ХОВ у транзиционим земљама, а посебно у Републици Српској.

У раду под називом «*Методе финансијског санирања предузећа*» презентованом на 7. симпозијуму Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске, који је одржан септембра 2003. године, и објављеном у Зборнику радова са овог симпозијума (стр. 265.-284.), др Божић елаборира појам и суштину санирања предузећа и његов економско-финансијски значај за обезбјеђење континуитета пословања предузећа. Посебно су обрађене методе анализе и оцјене имовинског и финансијског положаја предузећа у контексту оцјене његове пословно-финансијске перформансности и идентификовања проблема који могу условити потребу санирања, како би се спријечило њихово ескалирање које, по правилу, доводи до стечаја. Рад је највећим дијелом фокусиран на могуће методе финансијског санирања предузећа, усмјерене на разрјешавање уочених проблема и трајно финансијско оздрављење предузећа које има тржишну перспективу, а које значи предупређење озбиљније кризе и стварање услова за опстанак, раст и развој предузећа. На крају је дат осврт на билансне аспекте санирања и сиснтетизовани закључци до којих је аутор дошао на основу истраживања чији су резултати презентовани у овом раду.

У раду под насловом «*Анализа и оцјена имовинског положаја предузећа у контексту оцјене бонитета предузећа*», објављеном у часопису Финрар, Бања Лука, бр. 9/10 2003, (стр. 10.-15) кандидат елаборира проблематику анализе и оцјене имовинског положаја предузећа, засновану на информацијама презентованим у билансу стања и

осталим изворима информација, као битну детерминанту укупне «погонске» спремности предузећа и његовог укупног бонитета.

Рад под насловом *„Значај информација о власничкој структури, тржиште корпоративне контроле и заштита акционара“* је презентован на семинару *„Финансијске и нефинансијске информације: Основ анализе у функцији инвестирања и њихова улога у заштити дионичара“*, који је одржан у Дубровнику децембра 2003. године и објављен у Зборнику радова са овог семинара (стр. 97.-113.). У раду се елаборира улога и значај информација о власничкој структури и њен утицај на остваривање или кршење права акционара, затим постојање повезаних страна и инсајдерских информација као потенцијални извор злоупотреба у вези са остваривањем права мањинских акционара, те проблематика заштите мањинских акционара у условима различитих трансакција на тзв. тржишту корпоративне контроле. На крају су изложени резултати истраживања у вези са стањем у домену објављивања информација, повезаним странама, злоупотребом инсајдерских информација и функционисањем тржишта корпоративне контроле у процесима корпоративног управљања у БиХ.

У раду под насловом *«Анализа и оцјена финансијског положаја предузећа у контексту оцјене бонитета предузећа»*, објављеном у часопису Финрар, Бања Лука, бр. 2/2004, (стр. 30.-41.), др Божић елаборира проблематику и излаже методе анализе и оцјене финансијског положаја предузећа, засноване на информацијама презентованим у билансу стања и осталим изворима информација, као једну од компоненти финансијског и укупног бонитета предузећа. Посебно се указује на значај извођења збирне или укупне оцјене финансијског положаја, засноване на оцјени његових компоненти, те процјењује могућност доношења пословних и финансијских одлука интерних (управе) и екстерних (инвеститори, повјериоци) корисника заснованих на оцјени финансијског положаја предузећа.

Рад под насловом *«Нефинансијске информације у контексту финансијског извјештавања»*, објављен у часопису Финрар, Бања Лука, бр. 5/2004, (стр. 15.-23.), је наставак интересовања др Божића у вези са информацијама које садрже финансијски извјештаји и њиховом «употребном» вриједношћу у функцији доношења пословних и финансијских одлука. У раду се указује на неопходност да се озбиљно коришћење и анализа финансијских извјештаја, у смислу процјене стварних текућих, а поготово будућих перформанси било које, а поготово јавне компаније (public company), мора комбиновати са

низом нефинансијских информација, како би се финансијске информације исправно разумјеле и могле искористити на прави начин. У раду се елаборира могући приступ извјештавању о нефинансијским информацијама, заснован на савременој теорији и пракси, а посебно приступ мјерењу и извјештавању о интелектуалном капиталу.

У раду под називом *«Утицај ефеката приватизације на стање и опоравак привреде Републике Српске»* презентованом на 8. конгресу Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске *«Рачуноводство, ревизија и финансије у функцији опоравка привреде Републике Српске»*, који је одржан септембра 2004. године, и објављеном у Зборнику радова са овог конгреса (стр. 65.-85.), др Божић је, након опште елаборације неких општих питања приватизације, изложио резултате властите анализе дотадашњих ефеката приватизације у Републици Српској, засноване на финансијским извјештајима приватизованих предузећа као информационој основи. Анализа је изведена на основу уобичајених индикатора анализе и оцјене финансијског, имовинског и приносног положаја посматраних предузећа и њихове компарације са просјечним остварењима у привреди Републике Српске. На крају аутор елаборира нека од ограничења и проблеме који онемогућавају успјешније пословање приватизованих предузећа, као и могуће путеве и начине њиховог превладавања.

У раду под насловом *«Еко-ефикасност у контексту извјештавања о пословању предузећа»*, објављеном у часопису Финрар, Бања Лука, бр. 10/2004, (стр. 10.-22.), др Божић елаборира интересантно и релативно ново подручје извјештавања о пословању предузећа, поготово у нашим условима. У раду се, након разматрања неких општих питања и импликација одрживог развоја и екологије на пословање предузећа, те потребе и подстицаја за извјештавање о еколошким аспектима пословања и перформансама предузећа, излажу модел мјерења еколошких перформанси предузећа и модел еко-ефикасности у контексту извјештавања о пословању предузећа.

У раду под називом *«Утицај ПДВ-а на финансијски положај предузећа»* презентованом на 9. конгресу Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске *«Финансијско-рачуноводствена професија у реформи пореског система (увођење пореза на додату вриједност)»*, који је одржан септембра 2005. године, и објављеном у Зборнику радова са овог конгреса (стр.83.-99.), др Божић презентује резултате својих истраживања усмјерене на анализу неких од могућих ефеката увођења ПДВ-а на финансијски положај

наших предузећа. Анализа је обухватила компарацију ефеката увођења ПДВ-а на предузећа која ће постати и оних која неће бити обвезници овог пореза, као и компарацију у односу на ранији модел опорезивања промета (порез на промет). Највећи дио рада је фокусиран на укупне ефекте увођења ПДВ-а на предузећа обвезнике овог пореза преко праћења обавеза за ПДВ и потраживања за улазни ПДВ, те наплаћеног ПДВ-а, кроз наплату потраживања од купаца, и плаћеног улазног ПДВ-а, кроз плаћање обавеза према добављачима. Наведене обавезе, потраживања, примици и издаци готовине по основу ПДВ-а су симулирани на примјеру три типа предузећа: трговачког, производног и предузећа које своју укупну производњу извози. На основу тога је сагледан и анализиран нето финансијски утицај ПДВ-а на новчане токове анализираних предузећа.

У раду под насловом *«Актуелни релаторни оквир ревизије и сродних услуга»*, објављен у часопису Финрар, Бања Лука, бр. 10/2005, (стр. 18.-22.), је дат приказ и коментар др Божића у вези са промјенама у регулаторном оквиру ревизије који је детерминисан доношењем и објављивањем (нових) Међународних стандарда и саопштења ревизије, увјеравања и етике, који су код нас објављени 2004. године. Посебно је коментарисана измјена која се односи на нове стандарде ревизијског ризика, имајући у виду да је процјена ризика један од кључних аспеката ревизије финансијских извјештаја.

Иако би по природи ствари, уџбенику *„Ревизија финансијских извјештаја – водич кроз примијењену ревизију“*, Савез рачуновођа и ревизора Републике Српске, Економски факултет Источно Сарајево и Економски факултет Бања Лука, објављеном 2005. године (463 стр.), требало посветити више пажње, у овом прегледу радова др Божића, ради концизности овог Извјештаја, наводимо само основне информације.

Овај уџбеник пружа постепен и детаљан увид у процес ревизије финансијских извјештаја заснован на Међународним стандардима ревизије. Рецензенти и корисници овог уџбеника као посебан квалитет истичу да он, поред нужних теоријских приступа и објашњења, води корисника кроз стандардизоване фазе процеса ревизије финансијских извјештаја, презентујући примјере радних докумената, као и рјешења претходно задатих практичних задатака и вјежби. Овакав концепт уџбеника је настао као резултат теоријског, али и практичног рада аутора, др Божића и др Кондића, са студентима економских факултета у Источном Сарајеву и Бања Луци, а посебно са полазницима низа курсева из напредне ревизије, са којима су расправљана могућа рјешења прилагођена претпостављеном сценаријуму практичне студије. При томе је, наравно, циљ био да се

студенти, кандидати за ревизоре и други корисници уведу у теорију и праксу ревизије и оспособе за процес професионалних процјена, на којима се ревизија финансијских извјештаја заснива, а не да се понуде коначна и једино могућа рјешења.

Уџбеник „*Ревизија финансијских извјештаја – водич кроз примијењену ревизију*“ се користи као литература на редовном и постдипломском студију на Економском факултету у Источном Сарајеву и Бања Луци, и као литература за припрему испита за стицање професионалног звања овлаштени ревизор у БиХ (предмети: Ревизија и системи интерне контроле и Напредна ревизија).

Као коаутор овог уџбеника, др Божић је аутор дијелова: *Докази у ревизији* (стр. 101.-215.), коаутор дијелова који се односи на конципирање практичне студије (стр. 217.-285.), те аутор дијела који обухвата радну документацију и рјешења практичних задатака, који подразумевају креирање доказа и реализацију програма ревизије (стр. 287.-456.)

У раду под насловом „*SAPM - модел равнотеже на тржишту капитала*“, објављеном у Зборнику радова Економског факултета у Источном Сарајеву за 2006. годину (стр. 105.-133.), др Божић је презентовао резултате својих истраживања и анализе SAPM-а, као једног од модела равнотеже на тржишту капитала. У раду су елаборирани основе теорије тржишта капитала или теорије тржишне равнотеже, као саставног дијела портфолио теорије, те претпоставке и стандардна форма овог модела и његово извођење у условима доста ригидних претпоставки. Након тога је анализиран утицај напуштања појединих основних претпоставки на функционисање модела и одрживост његове основне поставке о линеарности односа између очекиваног приноса и систематског ризика појединачне ХОВ или портфолија, на основу чега се долази до реалнијих варијанти или нестандартне форме SAPM-а, као и до мултифакторског SAPM-а.

У раду под насловом «*Регулаторни оквир пословних комбинација*», објављеном у часопису Финрар, Бања Лука, бр. 2/2006, (стр. 11.-17.), др Божић елаборира појам, суштину и покретачке мотиве пословних комбинација, посебно оних које доводе до формирања групе повезаних предузећа и потребе сачињавања консолидованих финансијских извјештаја. Након објашњења релевантних појмова и терминологије, се излажу и коментаришу правила и процедуре рачуноводственог обухватања пословних комбинација (групе повезаних предузећа коју чини матично и најмање једно зависно предузеће) према актуелном регулаторном оквиру који чине МСФИ 3 – Пословне

комбинације и МРС 27 – Консолидовани и појединачни финансијски извјештаји, а који се на основу Закона о рачуноводству и ревизији примјењују и код нас.

У раду под насловом *«Зарада по акцији»*, објављеном у часопису Финрар, Бања Лука, бр. 3/2004, (стр. 81.-87.), др Божић је изложио основе зараде по акцији као специфичног показатеља приносне снаге или зарађивачке способности предузећа, организованог као акционарско друштво, у условима савремене тржишне привреде. Иако израчунавање овог показатеља, на први поглед не би требало бити посебно компликовано и проблематично, др Божић кроз овај рад, коментаришући правила прописана релевантним МРС 33 – Зарада по акцији, и илуструјући њихову примјену, указује да то ипак није тако. У раду се детаљно елаборирају правила израчунавања пондерисаног просјечног броја акција у различитим модалитетима емитовања и промјене броја акција у оптицају током периода, укључујући и ефекат потенцијалних обичних акција, конвентибилних обвезница и опција на акције, као и разводњавање зараде по акцији те правила и начини њеног израчунавања.

У раду под насловом *«Финансијско извјештавање о заједничким улагањима»*, објављеном у часопису Финрар, Бања Лука, бр. 5/2006, (стр. 13.-22.), др Божић елаборира појам, облике и карактеристике заједничких улагања, те коментарише и илуструје примјену правила извјештавања о различитим модалитетима заједничких улагања прописаних МРС 31 – Заједнички подухвати (учешће у заједничким улагањима). Елаборирано је, кроз конкретне примјере, финансијско извјештавање о (1) заједнички контролисаном пословању или активностима, (2) заједнички контролисаним средствима и посебно о (3) заједнички контролисаним предузећима, као најсложенијој форми заједничких улагања.

На првој међународној конференцији Бањалучке берзе, одржаној маја 2006. године у Теслићу, др Божић је био модератор панела 3 на тему «Институционални инвеститори на тржишту капитала» те у оквиру тог панела изложио веома запажен реферат *«Стање и перспективе реформе пензионог система у Републици Српској»*, који је, између осталог, покренуо озбиљнији приступ овој проблематици у Републици Српској након тога.

У раду *„Контрола квалитета ревизије као фактор повјерења у извјештаје независне ревизије финансијских извјештаја“*, презентованом на I симпозијуму

„Корпоративно управљање у функцији стварања стабилнијег пословног амбијента“, који је одржан у Теслићу јуна 2006. године, и објављеном у Зборнику радова са овог симпозијума (стр. 203.-217.), др Божић елаборира неке од аспеката контроле квалитета ревизије као фактора који треба да повећа повјерење у извјештаје независне ревизије финансијских извјештаја, али и у друге услуге које пружају ревизори и ревизорске фирме. Аутор полази од става да је квалитет ревизорских услуга и повјерење јавности, прије свега акционара/власника и инвеститора, битна претпоставка повјерења у корпорацију, као основ савремене тржишне привреде, и механизме корпоративног управљања. У раду се излаже суштина контроле квалитета ревизије на нивоу појединачног ангажмана и ревизорске фирме, засновани на МСР 220 и МСКК 1, као и релевантна питања контроле квалитета на нивоу земље чланице IFAC-а, заснована на чланској обавези 1: Обезбјеђење квалитета. Након тога, аутор анализира актуелни тренутак ревизије и контроле квалитета ревизије у свјетлу недавних финансијских скандала и њима детерминисане регулаторне одговоре у САД и ЕУ, као и стање у домену контроле квалитета код нас.

У раду под насловом *«Рачуноводствени третман улагања у придружена предузећа»*, објављеном у часопису Финрар, Бања Лука, бр. 7/2006, (стр. 19.-28.), др Божић елаборира појам и карактеристике придружених предузећа у којима друго предузеће има власничко учешће које му обезбјеђује тзв. значајан утицај на пословне и финансијске одлуке придруженог предузећа. Рад је фокусиран на анализу и илустрацију примјене правила и захтјева у вези са рачуноводственим третманом улагања у придружена предузећа у складу са релевантним МРС 28 – Улагања у придружена предузећа. У том контексту су кроз конкретне примјере изложени метод удјела, односно третман придруженог предузећа у консолидованом билансу стања и консолидованом билансу успјеха групе повезаних предузећа која, поред зависног, укључује и придружено предузеће.

У раду под насловом *«Неке специфичности ревизије финансијских извјештаја банака»*, објављеном у часопису Финрар, Бања Лука, бр. 11/2006, (стр. 12.-20.), др Божић, полазећи од специфичности пословања и регулативе пословања банака као финансијских институција и њима детерминисаних специфичности финансијског извјештавања, указује и на специфичности ревизије финансијских извјештаја банака. У том контексту аутор интерпретира и коментарише релевантна Саопштења о међународној пракси ревизије (1000, 1004 и 1012) која се требају имати у виду приликом ревизије финансијских

извјештаја банака, а посебно Саопштење 1006 – Ревизија финансијских извјештаја банака. Кроз рад су елаборирана и коментарисана следећа питања: (1) циљеви ревизије ФИ банака, (2) уговарање услова ангажовања ревизора, (3) планирање ревизије, (4) интерна контрола и интерна ревизија у банкама, (5) поступци суштинског испитивања, (6) ревизорски извјештаји и (7) односи између надзорних институција над пословањем банака и екстерне ревизије.

У раду под називом *«Фер вриједност у контексту извјештавања према МСФИ»* презентованом на 10. конгресу Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске *«Хармонизација регулаторног оквира у области рачуноводства, ревизије и финансија – пут у европске интеграције»*, који је одржан септембра 2006. године, и објављеном у Зборнику радова са овог конгреса (стр.85.-100.), др Божић разматра концепт, захтјеве за примјеном и рачуноводствени третман иницијалног вредновања и/или (пре)вредновања појединих билансних позиција по фер вриједности на датум билансирања, који су прописани појединим МРС/МСФИ. Кроз одговарајућу анализу аутор указује да метод вредновања заснован на фер вриједности, иако упућује на очекивање да ће се тиме у већој мјери обезбиједити да финансијски извјештаји буду фер и истинит приказ, може довести, поготово у условима непостојања активних тржишта за поједине имовинске позиције, до мање поузданости финансијског извјештавања у цјелини. Стога је примјена прописаног концепта фер вриједности изузетно комплексно питање коме треба посветити пуну пажњу, поготово у нашој пракси.

У раду под насловом *„Мјесто и улога одбора за ревизију у процесима корпоративног управљања“*, презентованом на II симпозијуму *„Корпоративно управљање као детерминанта конкурентске способности предузећа“*, који је одржан у Теслићу јуна 2007. године, и објављеном у Зборнику радова са овог симпозијума (стр. 195.-211.), др Божић елаборира неке од релевантних аспеката мјеста и улоге одбора за ревизију у процесима корпоративног управљања. Аутор полази од става да су одбори за ревизију успостављени са циљем да дјелују у интересу власника АД и потенцијалних нових инвеститора, кроз надзор и већи квалитет рада менаџмента и управе, финансијског извјештавања те боље управљање ресурсима компаније, те на тај начин релативизују потенцијалне сукобе интереса различитих носилаца материјалних интереса у и око компаније. Др Божић наглашава да одбори за ревизију доприносе заштити интереса свих, а посебно мањинских акционара, чине се јача повјерење у корпоративно управљање и